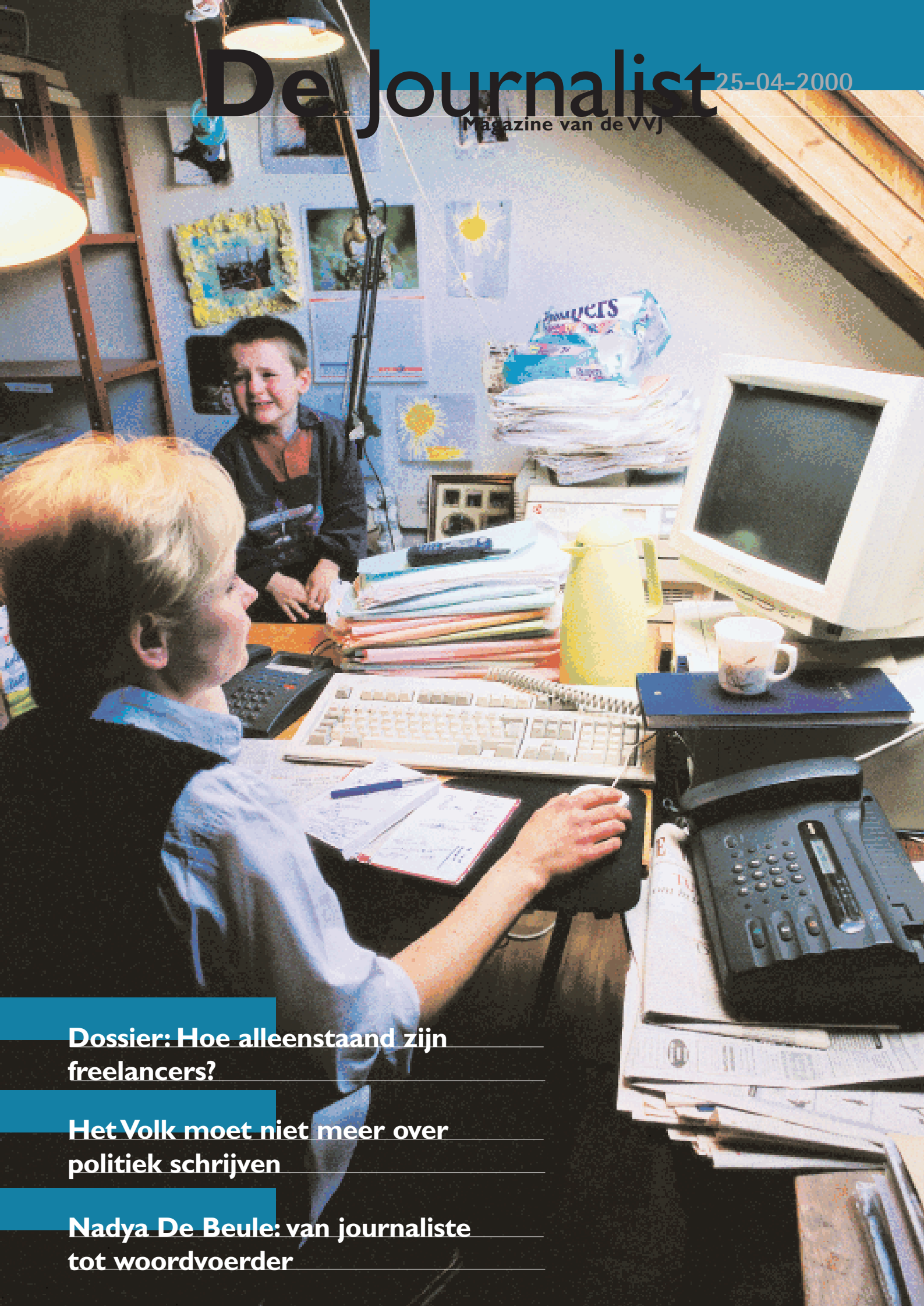

De Journalist

Magazine van de VVJ

25-04-2000

**Dossier: Hoe alleenstaand zijn
freelancers?**

**Het Volk moet niet meer over
politiek schrijven**

**Nadya De Beule: van journaliste
tot woordvoerder**

Magazine van de Vlaamse
Vereniging van
Beroepsjournalisten

25 april 2000, nummer 8
Verschijnt veertiendaags

Redactieraad

Laurent Coppens
Pol Deltour
Farid El Mabrouk
Wout Pittoors
Luc Standaert
Luc Vanheerentals

Redactie, coördinatie en V.U.

Ann Deceunynck
ann.deceunynck@euronet.be

Abonnementen

Lisbeth Moons
Vlaamse Vereniging van
BeroepsJournalisten
Steenkoolkaai 9 b
1000 Brussel
Tel. 02/229.14.70
Fax 02/223.02.72
vbj@belgian-journalist.be

Abonnementsprijs:

3.200,- Bef per jaar
1.500,- Bef per jaar voor studenten

Vormgeving

Jo Klaps
Drukkerij Sansen

Publiciteitsregie:

Media Selling Place BVBA
Lambermontlaan 170
1030 Brussel
Tel 02/241 55 55
Fax 02/241 55 33
media.selling@euronet.be

Drukkerij

Publiwest N.V.
Drukkerij Sansen
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21 - Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers van de
Periodieke Pers

VLAAMSE
VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN

Van de redactie

Ni dieu, ni maître

We zijn in dit land met meer dan duizend journalisten, persfotografen, camera- en klankmensen die als zelfstandige aan de slag zijn. Dat zijn zoveel mensen die niet beschikken over de vele sociale voordelen van het loontrekkend statuut. De andere kant is natuurlijk dat zelfstandigen niet in een redactioneel keurslijf zitten, dat er geen hiërarchische band met een werkgever is. Ni dieu, ni maître, als het ware.

Vele loontrekkende journalisten en niet in het minst de syndicaal activisten spreken vaak in meewarige termen over het lot van hun zelfstandige collega's. "Verzuchtingen vanuit de krochten van het subproletariaat", zo omschreef een vakbondsman een tijd terug de vragen van freelancers bij de VUM-groep. Het is volledig fout en zelfs denigrerend om zelfstandige journalistiek gelijk te stellen met kommer en kwel. Velen onder ons verdienen wel degelijk hun brood, zij het dat met uitzondering van enkele BV's niemand de illusie koestert er ooit mee rijk te worden. Zelfstandig journalistiek bedrijven is voor velen onder ons een bewuste keuze die eenzelfde sociale status verdient als die van de loontrekkende journalist.

Waarom de freelancers wel behoefte hebben, is dat de spelregels in de contacten met de redacties en uitgevers nauwkeuriger worden vastgelegd. Minimumbedragen, onkostenvergoeding, tijdige betaling, overleg over tekstcorrecties, schadevergoeding bij niet-gebruik van een bestelde tekst, een regeling voor klachtenafhandeling... De lijst is lang en de onzekerheid bij velen is groot. De behandeling is teveel "à la tête du client". Niets belet dat in deze vrije markt markt individuele afspraken worden gemaakt, maar minimumregels dienen gerespecteerd. De financiële kant van de zaak is daarbij slechts het topje van de ijsberg.

Dat de situatie waarin zelfstandigen zich bevinden momenteel wat middeleeuws aandoet, ligt echter ook grotendeels aan onszelf. Overleg, laat staan een syndicale opstelling, is nagenoeg onbestaand. Een themamagazine over zelfstandigen als dit kan de vinger op de wonde leggen, maar veranderen zal er pas iets als zelfstandigen per redactie, op Vlaams en op nationaal niveau de krachten bundelen. Met de "ieder voor zich"-mentaliteit in tijden van voorspoed en "de klaagmuur" als de zaken slecht gaan, bereiken we niets. Verderop in dit magazine vind je dan ook een oproep tot oprichting van een overlegplatform voor zelfstandigen. Hopelijk doen ook de zwaargewichten onder ons mee. Buitenlandse voorbeelden bewijzen trouwens dat we heel wat kunnen bereiken, want de inbreng van zelfstandigen in het mediagebeuren is immens.

Ook de beroepsverenigingen voor journalisten - in de eerste plaats onze eigen VJ - moeten meer aandacht opbrengen voor het lot van zelfstandigen, niet alleen in algemene standpunten, maar ook bij onderhandelingen over CAO's en in sociale conflicten. Vele free-lancers ervaren het als enerverend dat er enkel aandacht is voor hun statuut in zoverre het over valse zelfstandigen gaat, hoe pertinent die kritiek ook mag zijn.

Luc Vanheerentals

Inhoud

Actueel

- 'Het Volk' moet niet meer (zoveel) over politiek schrijven
Bedrijfs-CAO voor VUM-journalisten in zicht **5**

Dossier

- Vrijheid, blijheid... of toch meer spijt? **6**
Naar een eisenplatform voor zelfstandige journalisten **7**
Reacties Frida Deceunynck, Jan Heuvelmans, Jef Coeck **8**
Reacties Ria Goris, Ann De Ron, Desire Naessens **9**
U vraagt, wij draaien **10**
Bruggepensioneerde journalist mag maar weinig bijverdienen
Wat met auterusrechten bij hergebruik? **11**
Protectieplan zelfstandigen een succes
Oproepje

Actueel

- Erkenningscommissie onder vuur **12**
Wees gerust: de Erkenningscommissie gaat met haar tijd mee
Redactie De Journalist in Antwerps Pershuis

Mensen achter het nieuws

- Nadya De Beule: Desnoods bieden we maar een éénkolommertje aan **13**

Jobbank

Onder embargo

14

foto: Johan Van Cutsem

Zelfstandige journalisten maken een individuele combinatie van werken in gezinsleven.

'Het Volk' moet niet meer (zoveel) over politiek schrijven

BRUSSELSE ANTENNE IN DE LIGNESTRAAT WORDT OPGEDOECT

De Brusselse redactie van Het Volk in de de Lignestraat wordt opgedoekt, de vijf redacteuren verstekken in november naar het VUM-bastion in Groot-Bijgaarden. Zij kregen van directeur Jaki Louage te horen dat Het Volk voortaan toch niet meer over politiek moet schrijven - of alleszins niet meer zoveel.

Pol Deltour

De Brusselse antenne van Het Volk omvat(te) enkele gezichtsbepalende figuren: Patrick Verstuyft als Wetstraatverslaggever, Frans Wauters als economieredacteur, Paul Janssens als sociaal redacteur en editorialist, Jan Muylaert als reportageman en specialist mobiliteit, en Marcel Kumpen, ook reportageman en specialist leefmilieu. Medio april kwam VUM-topman en Het Volk-directeur Jaki Louage de vijf in persoon melden dat hun kantoor in de Brusselse de Lignestraat opgedoekt wordt. De opzegging van het huurcontract betekent een besparing van om en bij het miljoen. Vanaf november worden alle journalisten ondergebracht in het VUM-redactiegebouw in Groot-Bijgaarden. Niet in Gent dus, waar tot nader order de algemene redactie van Het Volk gevestigd is.

Voor drie van de betrokkenen hoeft de operatie overigens geen verdere gevolgen te hebben, beklemtoonde Louage. Paul Janssens werd op het hart gedrukt dat hij zijn edito's gewoon vanuit Groot-Bijgaarden kan blijven schrijven. Ook Marcel Kumpen en Jan Muylaert kunnen grosso modo hun (reportage)werkzaamheden verderzetten.

Voor Frans Wauters en Patrick Verstuyft liggen de zaken voorlopig minder duidelijk. Met hen zijn verdere gesprekken in het vooruitzicht gesteld. Toch vielen al meerdere schoten voor de boeg. Diverse keren kregen de Brusselse redacteuren intussen van hun directie te horen dat 'politieke berichtgeving voor Het Volk toch niet profielbepalend is'. De bijna spreekwoordelijke uitzonderingen betreffen dan de verkiezingskandidaturen van Johan De Mol en de strapatsen van Anke Vander Meersch. Maar voor de rest hoeft er dus niet langer politiek in de krant. De tijd dat ACV-leider Peirens Het Volk een 'sociale De Standaard' wilde zien worden, lijkt verder af dan ooit...

De 'executie' - dixit een insider - van het Brusselse kantoor vormt dan ook een zo goed als zekere stap in het verder in stelling brengen van Het Volk tegen Persgroep-concurrent Het Laatste Nieuws. Om de concurrentie van de aanstormende gratis treinkranten niet te vergeten, natuurlijk. Dat is dan in de hypothese dat de VUM Het Volk nog altijd minimale levenskansen gunt. Wat op zijn beurt natuurlijk veronderstelt dat de uitgeefmaatschappij zijn blijft hebben in haar krantenactiviteiten in het algemeen...

Bedrijfs-CAO voor VUM-journalisten in zicht

Na een korte maar moeilijke tweede onderhandelingsperiode slaagden de redactieafgevaardigden er in om een haalbare bedrijfs-cao voor journalisten te onderhandelen. Op woensdag 25 april werden de VUM-journalisten over het tweede voorstel van hun bedrijfs-cao geraadpleegd. Bij het ter perse gaan was nog niet duidelijk of de VUM-journalisten dit maal de CAO zullen aanvaarden. Het eerste voorstel van bedrijfs-cao werd na een raadpleging massaal weggestemd. Hierover berichtten wij reeds in de vorige De Journalist.

Over het eerste breekpunt, de te lange inlooperperiode, was de directie relatief snel bereid om met tegemoetkomingen over de brug komen. In plaats van zes jaar wordt de overgangperiode tot 'slechts' drie en een half jaar beperkt. Hoe de stijging van het loon na tien jaar anciënniteit in de praktijk zou worden verwezenlijkt, werd een harde noot om kraken. Even wees het erop dat de onderhandelingen op dat punt zouden afbreken en dat de VUM met stakingspiketten zou worden geconfronteerd. Maar zo ver is het (tot op heden) niet gekomen. Uiteindelijk is de directie bereid om na tien jaar anciënniteit, bij een positieve evaluatie, het loon volgens vooraf vastgelegde criteria stelselmatig te laten

toenemen tot 120% van het basisloon. In het eerste voorstel van bedrijfs-cao wou de directie geen stijging van het loon verbinden aan een positieve evaluatie. Toen was een loonsstijging afhankelijk van 'de marktvoorwaarden en de beschikbare budgettaire ruimte'. Tot slot waren er nog de beloofde maaltijdchèques. Omdat het voor de journalisten niet duidelijk was of dat werkelijk als extra-loon zou worden bestempeld, werden de chèques naar de prullenmand verwezen.

Op basis van de eerste signalen op de werkvloer ziet het er naar uit dat de VUM-journalisten de CAO die door de redactieafvaardiging wordt gesteund, goed zullen keuren. Het besparingsplan 2001 dat ook ter goedkeuring wordt voorgelegd, kan nog roet in het eten gooien.

Over een tewerkstellingsgarantie werden geen ijzersterke afspraken gemaakt. Wel beloofde de directie steeds de redactie te raadplegen als zij tot een vermindering van het aantal journalisten wil beslissen. Precies die zwakke tewerkstellingsgarantie zal de directie (onder meer) in staat stellen om de synergie tussen Het Nieuwsblad en Het Volk die zich nu langzaam voltrekt, tot een 'goed einde' te brengen. (LC)

Vrijheid, blijheid... of toch meer spijt ?

De freelance dagbladjournalist in Vlaanderen.

Freelance-journalisten kloppen meer uren, bovendien op onregelmatiger momenten, en verdienen op de koop toe een pak minder dan hun collega's in dienstverband. Een wetenschappelijke onderzoeksgroep van de Gentse universiteit licht momenteel de arbeidssituatie van de Vlaamse dagbladjournalisten door.

Mieke De Clercq

Assistente Vakgroep Communicatiewetenschappen RUG

De laatste jaren verzamelde de Vakgroep Communicatiewetenschappen van de RUG heel wat gegevens over de professionele situatie van de Vlaamse dagbladjournalist. Redacteurs, fotografen en stagairs werden in het plaatje betrokken. Zo werden ook cijfers aangemaakt over het aantal erkende beroepsjournalisten in de afgelopen 30 jaar, en werden de journalisten zelf uitvoerig bevroegd via diepte-interviews en een grootschalige postenquête.

Hiermee willen we vooral inzicht krijgen in de verschillen in loopbanen van mannelijke en vrouwelijke dagbladjournalisten. Tegelijk kunnen we zien hoe het profiel van de beroepsjournalist de afgelopen jaren verder is geëvolueerd. Maar de resultaten leggen ook een aantal verschillen bloot tussen freelancers en journalisten in loondienst. Een aantal krachtlijnen worden in dit artikel besproken.

Een probleem met freelance krantenjournalisten is wel dat ze zo moeilijk terug te vinden zijn en dat we zo weinig informatie over hen hebben. Ze zitten verspreid over diverse kranten en media, of staan zonder enige toelichting als 'freelance' geregistreerd. In het verleden werden dan ook meestal enkel de loontrekkende journalisten bevroegd. De groep erkende freelancers (alle media) is de laatste drie decennia echter spectaculair toegenomen: midden jaren zestig tellen we vier (!) freelance-beroepsjournalisten, en begin '99 (het moment van de bevraging) zijn dat er al 325.

Ook hun verhaal wilden we horen. Daarom werd door het secretariaat van de Erkenningscommissie en de AVBB dossier per dossier nagegaan voor welke media deze freelancers werken. Van slechts 118 onder hen konden we zekerheid vaststellen dat ze (onder meer) voor een krant schreven. In totaal kregen 780 erkende beroepsjournalisten, 118 freelancers en 662 loontrekkenden, een enquête. De respons bedroeg 46,5%.

Vaker alleenstaand

De enquête leerde ons het volgende.

Ook al neemt het aandeel freelancers in de journalistiek enorm toe, toch werkt de grote meerderheid van de respondenten nog steeds in loondienst, en bovendien met een vast contract (86%). 12% was freelance, de rest combineert of is met brugpensioen.

Het statuut van freelancer is wel niet erg populair: 90% van de journalisten geeft de voorkeur aan werken als loontrekkende boven freelance, en slechts 6% verkiest zelf het freelance statuut. Journalisten in loondienst zijn bovendien best tevreden met hun arbeidsstatuut, terwijl de helft van de freelancers er ontevreden over is en liever in loondienst wil werken.

Freelancers zijn jonger, en vaker alleenstaand. Driekwart van de freelancers is jonger dan 35, tegen één op drie bij de loontrekkenden. Bijna dubbel zoveel freelancers als loontrekkenden wonen

alleen of zijn gescheiden (37% tegenover 20% van de loontrekkenden).

Er zijn ook iets meer vrouwen als freelancer aan het werk dan als loontrekkende, al is het verschil niet enorm: 16% i.p.v. 11%. Hoe dan ook blijven vrouwen in alle statuten en alle functies ondervertegenwoordigd.

Maar als het statuut van zelfstandige niet interessant is, waarom wordt een journalist dan freelancer? 80% van de respondenten ziet als hoofdreden dat er geen plaats is voor vaste medewerkers in loondienst, en 38% meent dat je dat vooral doet aan het begin van je carrière. En inderdaad, zo te zien wordt de loopbaan blijkbaar vaak als freelance gestart: één op drie is effectief ooit begonnen als freelancer. Bovendien lijkt dit steeds meer voor te komen: de jongste generatie (jonger dan 35) is vaker als freelance begonnen (54%) dan de oudere generatie (24%).

Volgens slechts één op drie van alle journalisten wordt uit eigen beweging voor een dergelijk statuut gekozen. De belangrijkste motivatie zou dan de keuzevrijheid qua opdracht zijn, en omdat het werk gecombineerd wordt met een andere job.

Meer uren

Journalisten in het algemeen, maar freelancers in het bijzonder, kampen met een grote werkdruk. Ze werken hard, en het werk is onregelmatig. De zelfstandige dagbladjournalisten werken méér uren dan loontrekkenden, en het aantal uur schommelt veel meer van week tot week. Bijna 20% werkt gemiddeld meer dan 60 uur per week, tegenover 7% van de journalisten in loondienst. Ze werken bovendien ook meer volgens een wekelijks of maandelijks wisselend uurrooster (85%, tegenover 57% van de loontrekkenden), en werken vaker 's avonds en in het weekend.

Frapport is wel dat freelancers absoluut niet méér ontevreden zijn dan hun collega's met hun werkuren, de werkdruk, of de flexibiliteit. Het zijn nochtans de grootste pijnpunten van de job, zo bleek. De knelpunten voor zelfstandigen zijn vooral het arbeidsstatuut ...en het loon.

Want ook over het loon minder goed nieuws. Freelancers verdienen een pak minder dan hun collega's in loondienst. Terwijl bijna 60% van de contractuelen tussen de 60.000 en 80.000 frank netto verdient per maand, doet bijna 70% van de freelancers het met minder dan 60.000 netto.

Naast het nettoloon zijn er bovendien nog de tegemoetkomingen en extra's die de werkgever aan het personeel verleent. Deze zijn niet onbelangrijk, want 95% van de journalisten in dienstverband geniet van meerdere voordelen: onkostenvergoeding, bijkomende

Dossier

pensioen- of hospitalisatieverzekering, terugbetaling telefoonrekening, bedrijfswagen, premies of compensatieverlof voor de onregelmatige werktijden,... Ongeveer de helft combineert zo 4 of meer extra's. Slechts 60% van de zelfstandige journalisten krijgt dergelijke tegemoetkomingen, en het gaat om hoogstens één of twee extra's. De helft van de freelancers is dan ook ontevreden met het inkomen, bij de loontrekkenden is dat maar een kwart.

En wat met de werksfeer tenslotte? Journalisten onderling lijken over het algemeen goed overeen te komen. Driekwart vindt de sfeer en collegialiteit onder gelijken redelijk tot heel goed, en ook de relatie met de bazen is voor 62% positief. Freelancers lijken echter minder betrokken bij 'hun' redactie. Ze beoordelen de verhoudingen met collega's en oversten opvallend vaker neutraal. Toch komen ze buiten het werk meer in contact met collega's uit de journalistiek.

Naar een eisenplatform voor de zelfstandige journalisten

Met de volgende tekst als discussiebasis, wil de VVJ komen tot een coherent en uitvoerbaar eisenpakket voor de zelfstandige journalisten.

1. Betaling.

De betaling van teksten valt uiteen in een basisvergoeding voor het geleverde werk enerzijds, de vergoeding van gemaakte onkosten anderzijds. Wat het eerste betreft, kiezen we tussen de vele bestaande betalingsvarianten voor een minimumbetaling van 1 BF per letter wegens eenvoudig (geautomatiseerd) te berekenen en makkelijk controleerbaar. Indien de zelfstandige voor een bepaald stuk overmatig veel uren presteerde, zodat het inkomen via de normale verloning te mager uitvalt, moet er kunnen gepraat worden over een bonus. Voor de ganse mediasector dient er een afdoende financiële regeling te komen voor het auteursrecht bij hergebruik van teksten. Wanneer een tekst die in opdracht werd geschreven niet gepubliceerd wordt, dient een schadevergoeding te worden betaald. Betaling moet gebeuren binnen de 14 dagen na publicatie.

2. Behoorlijke behandeling

Uitgever en redactie moeten in overleg met hun zelfstandige journalisten een deontologisch charter opstellen over de wijze van samenwerking. Zo heeft een zelfstandige er recht op dat de gepubliceerde tekst overeenkomt met wat hij schreef. Tekstwijzigingen moeten dus in overleg gebeuren. Hij heeft ook het recht om zijn tekst met naam te ondertekenen. Wie geruime tijd voor een bepaalde uitgever of redactie werkte, heeft recht op een opzeggingstermijn wanneer de laatste de samenwerking verbreekt. Een zelfstandig journalist met een zekere anciënniteit heeft ook recht op een groepsgesprek met zijn werkgevers over zijn globale sociale situatie. Bij een faillissement van de uitgever of stopzetting van een tijdschrift, moet er ook voor de zelfstandigen een sociale regeling komen. Voor klachten of bemiddeling bij problemen moet er zowel op uitgevers- als op Vlaams niveau een ombudsman en/of -dienst komen die voor een vlotte afhandeling zorgt.

3. Machtsevenwicht creëren

Misbruiken zijn vaak het gevolg van het feit dat de zelfstandige op zijn eentje staat tegenover de redactie en het grote uitgeversbedrijf. De uitgever moet daarom een recht op vereniging mogelijk maken door eens per jaar de adressen van alle zelfstandigen aan hen allen door te spelen, faciliteiten te bieden voor vergaderingen en aan deze groep de nodige informatie te verschaffen over het reilen en zeilen van het bedrijf. Het ware wenselijk dat de zelfstandigen een vertegenwoordiger aanduiden die hen vertegenwoordigt ten aanzien van de directie.

Niet gegeerd

Conclusie? Het statuut van freelancer is beslist niet gegeerd. Slechts een heel kleine minderheid verkiest het boven dat van journalist in loondienst. Het is iets waar zeker jongeren en starters (meer en meer?) mee te maken krijgen. Als freelancer heeft een journalist het zeker niet makkelijker: freelancers werken nog meer uren, werken nog onregelmatiger dan hun collega's in dienstverband, en verdienen op de koop toe minder. Nochtans is de onvrede over de job niet groter, met uitzondering dan van het loon. Het schoentje wringt blijkbaar vooral bij het arbeidsstatuut. Een frustratie die alleen maar zal toenemen, als het aantal -al dan niet vrijwillige- zelfstandigen blijft groeien?

4. Onzekerheden wegwerken

Net zoals bij elke zelfstandige, is ook het financiële leven van de zelfstandige journalist een vat vol onzekerheden waartegen men zich op dit ogenblik voornamelijk via allerlei dure verzekeringen dient te beschermen. De werkgevers dienen een deel van deze kosten op zich te nemen voor zelfstandige medewerkers die al een tijdlang voor hen werken. Voor de loontrekkende bestaat er een aanvullende pensioenregeling waarbij de werkgever 2 procent en de betrokkene 1 procent op het loon bijdraagt. Waarom kan dit ook niet voor zelfstandigen? Op fiscaal vlak moeten er afspraken komen met de fiscus over de kosten die zelfstandige journalisten kunnen inbrengen. Vanaf een zekere anciënniteit moeten ook de werkgevers van zelfstandigen steun voorzien als deze ziek of werkonbekwaam valt. Die is bijvoorbeeld mogelijk via een groepsverzekering die de uitgever afsluit voor de zelfstandige medewerkers.

5. Dienstverlening

Van de VVJ verwachten wij ook initiatieven op vlak van dienstverlening naar zelfstandige journalisten. Zo kunnen er bij de Vlaamse regering projectvoorstellen worden ingediend voor bijvoorbeeld de uitbouw van een gezamenlijk archief voor de zelfstandigen, de oprichting van een ombuds- en bemiddelingsdienst en van een fonds dat zelfstandige journalisten betoelaagt die vorming willen volgen. Via afspraken met bepaalde fiscale bureaus moet ten slotte een manier gevonden worden om zelfstandigen op een goedkope manier aan juridisch, boekhoudkundig en fiscaal advies te helpen.

Luc Vanheerentals
vertegenwoordiger zelfstandigen in Bestuursraad VVJ en AVBB

Stuur uw reacties naar Postbus 116, 3000 Leuven 3, fax 016/261715 of e-mail luc.vanheerentals@pi.be.

Prijsbepaling is natte-vingerwerk

Frida Deceunynck

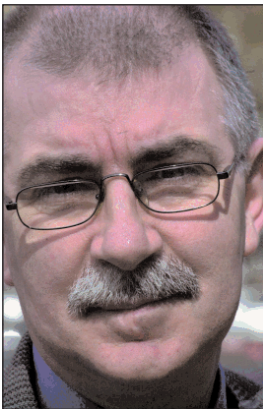
Negen jaar werk ik nu als zelfstandig journaliste. Eerst behoorden voornamelijk een aantal bladen van Roularta (Cash!, Trends) tot mijn opdrachtgevers. Sinds 1995 werk ik vooral voor de Financieel-Economische Tijd. Zo nu en dan - vooral voor zover mijn beschikbare tijd het toelaat - neem ik ook werk aan voor andere opdrachtgevers. Die situeren zich zowel in de geschreven pers als in de audiovisuele media.

Sinds ik voor Tijd werk, heb ik nog weinig reden tot klagen. Tijdens mijn Roularta-periode was dat wel even anders. Toen liep er zeker regelmatig wat mis. Ik werd vaak (te) laat betaald. Erger was dat de prijs voor mijn werk met een flinke dosis willekeur bepaald werd.

In principe bestond er een vaste prijs per pagina. In de praktijk bleek dat voor de titel, de foto's, enz. op mijn kosten ongevraagd stukken uit mijn tekst werden geschrapt. Met systematisch flink wat natte-vingerwerk werd de uiteindelijke prijs bepaald. Discussies hierover waren naar het einde van onze samenwerking toe maandelijks kost geworden!

Ik vermoed dat dit soort van problemen behoort tot de klassieke klachten van free-lancers. We mogen daarbij toch niet onderschatten dat we ook op andere punten al reden tot klagen hebben. Voor ons wordt nauwelijks een wettelijk pensioen opgebouwd, om nog maar te zwijgen van een extralegale pensioen. We hebben ook geen recht op jaarlijkse betaalde vakantie. Wie even te ziek is om te werken, valt al zonder inkomen. En wie voor langere tijd werkonbekwaam is, is er helemaal belabberd aan toe. Free-lance journalisten die royaal genoeg worden betaald, kunnen zich hiervoor privé verzekeren. Maar hoogstwaarschijnlijk is de meerderheid van alle zelfstandige journalisten - inbegrepen diegenen die een overvolle agenda hebben - hier niet of nauwelijks toe in staat.

Ook voor ons zijn er immers maar 24 uren in een dag en slechts 7 dagen in een week. Zo wordt ons inkomen al snel geplafonneerd. En we willen er tenslotte ook van kunnen leven. Misschien moest voor deze problemen maar eens grondig en professioneel naar een oplossing worden gezocht.

Onbezoldigd zaakvoerder van een persbureau

Jan Heuvelmans

Bij toeval kwam ik in 1991 als correspondent voor Belga terecht in het Antwerpse gerechtshof. Aanvankelijk aanvaardde ik een 'all in' vergoeding van 700 Bf. per dag. Sindsdien leverde ik een verbeterde strijd om meer (financiële) erkenning. Een strijd van David tegen Goliath ...

Aanvankelijk liep ik letterlijk in de voetsporen van een hulpvaardige collega. We schuimden de onderzoekskabinetten, rechtbankzittingen en parketbriefings af. Aanwezigheidspolitiek rendeerde. Het 'Paleis' werd mijn dorp. Sedert 1991 heb ik voor diverse kranten en audiovisuele media gewerkt. Met wisselend succes. Steeds meer beheersen radio en televisie de markt. Hun bazen zijn in hetzelfde bedje ziek als krantenbazen: Voor zo weinig mogelijk geld willen ze zoveel mogelijk informatie. In de audiovisuele sector komt daar nog de exponent snelheid bij.

Uit noodzaak heb ik een bvba'tje opgericht. Het boogt op mij en één medewerker. Ik stop al mijn energie in het sprokkelen van nieuws. Mijn medewerker verslaat niet alleen de 'gebroke armen en benen' die te vernemen zijn in kringen van politie en rijkswacht, maar verzorgt van op de redactie alle contacten met opdrachtgevers en 'buitenwereld', houdt administratie, boekhouding en archief bij, behoudt de controle over agenda en administratie, maakt facturen en controleert rekeningen.

Ik hou me financieel overeind als onbezoldigd zaakvoerder. De studio die dienst doet als redactielokaal, wordt in maandelijks schijffjes afbetaald. Mijn appeltje voor latere dorst. Met een piepklein autootje rij ik 'op kosten van de zaak'. Een half jaar geleden heb ik (bijna) een week verlof genomen, al volgde ik in Pisa nog een assisenproces. Een week vakantie was voor mij zes jaar geleden.

's Avonds en op zaterdag geef ik les in muziekfilosofie. Van dit 'bijberoep' (?) heb ik nooit afscheid kunnen nemen: De bittere waarheid van een gerechtshof heeft tegengewicht nodig.

De Erkenningscommissie heeft na de nodige discussie mijn dossier goedgekeurd. Mijn medewerker beproeft op dit moment zijn gelijk. De Commissie vindt dat hij te zuinig moet leven met de helft van het bedrag wij maandelijks van Belga ontvangen. De diagnose klopt. Het ziekbedje ...Hun conclusie niet.

Zo dubbel is het

Jef Coeck

Weinigen zullen waardig oud worden met free-lance journalistiek. Althans, in de pecuniaire betekenis. Er bestaan natuurlijk wel hulpstukken. Een erfenis, een werkende vrouw, een geslaagde beurspeculatie. De ware free-lancer is er mee begonnen uit vrijheidsdrift: weg met het uitzichtloos gezeur van collega's, weg met het irrelevante vergaderwezen, weg met de afgunst en de achterklap. Dan liever de eenzaamheid van het eigen kamertje, eigen pceetje, eigen telefoontje. Vooral ook eigen onderwerpen, in principe doe je alleen nog waar je zin in hebt. Natuurlijk heeft die eenzaamheid ook nadelen. Je mist een aantal relevante roddels, je mist de toetsing van je eigen ideeën aan die van de betere collega's. Ja, zo dubbel is het inderdaad. Voordelen kunnen ook nadelen worden. Je moet investeren in sociale contacten en die mogen niet altijd over geld gaan. Je mag vooral zelf niet zeuren. Je hebt geen baas meer om uit te schelden, geen schouder om op uit te hulen. Blijft een betaling wat langer uit, dan is dat ook

maar zo. Wordt een stuk niet onmiddellijk geplaatst, dan is er nog geen man overboord. Free-lancen drijft op goede afspraken, ze te maken en ze te houden. Mensen met wie geen afspraken mogelijk zijn, moet je genadeloos droppen, hoe jammer dat ook moge lijken. Het zal je veel tijd, energie en rare ziekten besparen. Let op voor sympathiebetuigingen. Je hebt, als free-lancer, meer aan een nabije vijand dan aan een verre vriend. De ervaring leert bijvoorbeeld dat de belastinginspectie een stuk soepeler is dan de zogenaamd 'sociale' zekerheidskassen. Oh ja, vergeet niet dat je nu ook je eigen secretaresse bent. En met haar kun je afspreken, dat je niet bereikbaar bent als de zon schijnt.

Het ware free-lancen heeft enkele jaren op een laag pitje gedraaid. Blijkbaar komt er nu weer leven in de zaak. Hebben kwaliteitskranten eindelijk door dat de free-lancer een toegevoegde waarde bezit, waar geen Internet tegenop kan?

foto: Albert Seghers

foto: Fie Van de Vin

De grote solo-vrijheid

Ria Goris

Ik ben met mijn dochter - die vakantie heeft - zingend in de weer met borstel en behang wanneer de telefoon rinkelt. Of ik voor De Journalist wil getuigen over free-lance schrijven? Deze vraag overvalt me op een moment dat ik het voor bekeken houd met de free-lance business, ook al kan ik tijdens een weekdag rustig met huisrenovatie bezig zijn zonder regelingen te treffen met baas of eindredactie. Ik ben vrij mijn uren in te delen zoals het me uitkomt. En ik weet niet hoeveel er volgende maand gaat binnenkomen op mijn rekening. Ik kan tijdens een weekdag cappuccino's drinken met een goede vriendin - neem daarvoor avondwerk in koop -, heb daarentegen geen regelmatige uitwisseling met collega's.

Jaren geleden rondde ik mijn opleiding in de journalistiek af en toog naar het buitenland, waar ik een ander beroep uitoefende. Bij terugkeer was mijn dochter nog geen vijf. Ik rolde probleemloos in de journalistiek, herontdekte de vreugde van het schrijven en noemde het aan wie het horen wilde een vijfvoudig plezier, namelijk 1. het bedenken van boeiende onderwerpen 2. het interviewen van interessante mensen 3. het uitschrijven van de neerslag 4. het resultaat op een goede wijze gepubliceerd zien en 5. het verschil merken op mijn bankrekening. Ik specialiseerde me in sociologische, psychologische, criminologische en filosofische onderwerpen en vond het prachtig dat ik betaald werd om bij te leren. Ik schreef en schrijf o.a. voor Knack, Marie-Claire, Humo, Ondernemen, Vrouw & Wereld, De Morgen en De Standaard. Het free-lance statuut was een bewuste keuze want uitstekend middel om het schrijven en uitdiepen van eigen interesses te verzoenen met mijn verantwoordelijkheid als moeder.

Tot ik vermoed werd van zoveel combinatie en ontdekte dat zelfstandigen steeds meer moeten presteren om zich te kunnen veroorloven pauze te nemen. Tot ik last kreeg van plaatsvervangende schaamte bij het uitblijven van opslag door één van Vlaanderens grootste publishing houses. Tot ik gefrustreerd raakte van niet betrokken te worden bij nieuwe denkpijsten van tijdschriften waar ik al jaren aan meewerkte, en uitgekeken raakte op het thuis solo werken achter de computer.

Dat is waar ik nu sta. Mijn dochter is geen peuter of kleuter meer die moeite heeft met rare werkuren, en daarmee vervliegt het voor mij belangrijkste voordeel van het free-lance bestaan: de combineerbaarheid met andere verantwoordelijkheden. Het free-lance statuut - als het al een statuut genoemd kan worden - is voor mij een goede keuze geweest. En nu is het welletjes. Tijd voor een andere werkwijze, al moet die nog ingevuld worden.

Een geslaagde gok

Ann De Ron

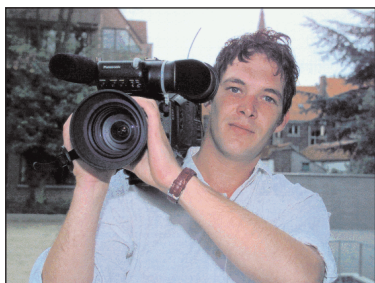
Dat ik in de journalistiek terecht ben gekomen, is niet vanzelfsprekend. Ik heb biologie gestudeerd en werkte al anderhalf jaar als assistent aan de universiteit, toen ik onbetaald verlof vroeg om 4 maanden stage te lopen op de redactie van het Nederlandse populair-wetenschappelijke maandblad Natuur & Techniek, dat ook in België verschijnt.

Na een boeiende stage had ik veel zin om in de journalistiek verder te gaan. Tegelijk was het een gigantische gok; ik had geen idee of freelancen voor mij leefbaar zou zijn. Toch startte ik op 1 januari 1998 voltijds als zelfstandig journaliste. Ik had de zekerheid dat Natuur & Techniek nog beroep op mij zou doen. Toevallig was De Morgen

net gestart met een wetenschapskatern. Ook daar kreeg ik vrij snel opdrachten. Ik verving Dirk Draulans enkele weken bij Knack en werkte later ook voor Knack-gezondheid en De Huisarts.

Als zelfstandig journalist geniet ik van een grote vrijheid. Ik kan mijn werkuren min of meer vrij kiezen en hoeft geen vakantiedagen te tellen, wat vooral fijn is omdat ik graag reis en ook als vrijwilliger reizen begeleid. Daar staat tegenover dat ik het mis om collega's te hebben, en dat gevoel wordt sterker. Ik besef ook dat wie op een vaste redactie zit, meer inspraak heeft. Ik schrik soms als ik zie wat eindverantwoordelijken nog aan mijn tekst hebben veranderd.

In de vergoedingen van Belgische opdrachtgevers zit geen evolutie, maar mijn intussen stevige relatie met Natuur & Techniek leverde wel een stijgende lijn in betaling op. Dat geeft wat meer financiële zekerheid, hoewel ik van freelancen ver van rijk word. De goede voorwaarden van Natuur & Techniek zijn wellicht ook het gevolg van het grotere afzetgebied dat de Nederlandse en Vlaamse markt samen bieden. Uiteraard weet ik dat een contract in loondienst lucratiever zou zijn. Maar voor 1999 vormde de SmithKline Beecham-prijs voor Medische en Gezondheidsjournalistiek alvast een mooie aanvulling.

Niets is wat het lijkt

Désiré Naessens

Drie jaar geleden wekte een opmerkelijke prijskamp m'n belangstelling. The Times beloonde jonge filmmakers met een Arriflex camera van drie en een half miljoen. De krant bracht ook een interview met Robert Rodriguez, de regisseur van de cultfilm El Mariachi. De man was 23, schafte zichzelf een Arriflex aan en draaide er een filmklassieker mee. Zo'n wedstrijd is als dusdanig bij ons ondenkbaar en wie zelf naar de camera grijpt, weet niet waaraan hij begint. Nochtans ligt hier een weg open voor jonge televisie- en filmmakers. Als freelancer krijg je een reportage niet gereali-

seerd door alsmat te zeuren over budgettaire beperkingen. Do it yourself. Camera's die beelden draaien met uitzendkwaliteit koop je vandaag om de hoek. Vreemd genoeg leiden die nieuwe hoogtechnologische mogelijkheden niet meteen tot een merkbare stijging van het aantal mensen dat zich aangetrokken voelt tot het realiseren van reportages en documentaires. Wel integendeel, de markt zoekt vlijtig naar mensen die zich aan TV-reportages willen wagen. Maar de belangstelling taant. Dat is jammer. De reportage is een hefboom voor maatschappelijke discussies. Het is het verslag van ogen die kijken naar de samenleving met journalistiek als drijfveer. Zo zat ik een halfjaar geleden tegenover een juffrouw van zestien. Ze prostitueerde zich in de Gentse hoerenbuurt. Toen bekommerde zich nog niemand om haar. Ze wou haar verhaal doen en ik overhandigde haar mijn perskaart. De klankman die naast me zat kan het navertellen. Ongegeneerd en helder deed ze haar verhaal. Later toen ik eindelijk terug thuis was, brak de storm los. Ik had haar gezicht moeten afdekken, haar stem had ik moeten vervormen, schreeuwden ze. 'Soms vraag ik me af waarom ik reporter en geen advocaat ben geworden', zei ik tegen m'n vriendin. 'Waar jij je ook allemaal druk over maakt', antwoordde ze. Ik dacht bij mezelf niets is wat het lijkt.

U vraagt, wij draaien

DE MEEST GESTELDE VRAGEN IN VERBAND MET ZELFSTANDIGE JOURNALISTIEK

Luc Vanheerentals

1. Wat moeten opdrachtgevers betalen?

Hierover valt eigenlijk maar weinig zinnigs te zeggen, omdat er momenteel geen CAO van kracht is met de Belgische Dagbladuitgevers. In de afgelopen CAO 1997-98 gold een minimumtarief van 32 BF per regel van 60 tekens. De minimumbarema die de AVBB aanbeveelt variëren naargelang de aard van de tekst en de oplage tussen 36 BF (900 BF per blad) en 89 BF (2.225 BF per blad). Het tarief van 36 BF geldt voor verslagen van persconferenties, gemeenteraden en dergelijke en bij een oplage van minder dan 50.000. Het tarief van 89 BF moet betaald voor reportages geleverd aan een publicatie met een oplage van meer dan 200.000. Bij de VJPP (periodieke pers) variëren de bedragen van 950 tot 2.650 BF per blad (25 lijnen van 60 lettertekens).

2. Moet ik BTW betalen?

Omdat journalistiek een intellectueel beroep is, valt het niet onder de BTW-verplichtingen. Toch staat het eenieder alsnog in dit systeem te stappen: dan rekent men dus toch BTW aan op hetgeen men schrijft en stort men dit door aan de overheid. Dit kan interessant zijn voor wie veel kosten maakt, omdat men de BTW die men hierop betaalt kan aftrekken van hetgeen men zelf moet doorstorten.

3. Richt ik een vennootschap op?

Dit wordt interessant voor wie een netto-resultaat (belastbaar inkomen) boekt van boven de 1,5 miljoen BF per jaar. Tussen 1 en 1,5 miljoen BF is de optie min of meer interessant. De keuze van de vennootschapsvorm is afhankelijk van de situatie waarin men zich bevindt.

4. Mag ik als werkloze of gepensioneerde via zelfstandige journalistiek geld bijverdienen?

Als werkloze je uitkering combineren met freelance journalistiek kan in principe niet. Wat hij verdient wordt afgetrokken van zijn stempelgeld. Zie voor de bruggepensioneerden elders op deze pagina's. Een gepensioneerde kan tot ongeveer 200.000 BF per jaar bijverdienen zonder dat er geknaagd wordt aan zijn pensioen. Met een inkomen tussen 200.000 en 300.000 BF is dat voor een stuk het geval, en boven de 300.000 BF verliest hij zijn pensioen.

5. Wat moet ik aan sociale bijdragen?

Zelfstandigen in hoofdberoep moeten zich aansluiten bij een sociale verzekeringskas en er sociale bijdragen betalen. In ruil verwerft men recht op kinderbijslagen, op tussenkomsten van het ziekenfonds, op een uitkering bij arbeidsongeschiktheid, en op pensioen.

De sociale bijdragen worden berekend op wat men drie jaar terug verdiende. Beginnende zelfstandigen betalen de eerste drie jaar lage voorlopige bijdragen. Dat begint bij 17.005 frank. Na drie jaar volgt een regularisering op basis van hetgeen men werkelijk verdiend heeft. Voor wie de eerste drie jaar een relatief goed inkomen had (het eerste jaar is dat bij voorbeeld 400.000 BF), ligt een forse rekening klaar. Wie minder verdiende krijgt geen terugbetaling, aangezien de voorlopige bijdragen tevens de minimumbijdrage zijn.

Wie de activiteit deeltijds uitoefent in bijberoep is niet onderworpen aan het sociale zekerheid van zelfstandigen indien men reeds onderworpen is aan een ander stelsel dat minstens gelijkwaardig is.

Bruggepensioneerde journalist mag maar weinig bijverdienen

Pol Deltour

Mediadirecties houden niet zo van oudere journalisten, dat blijkt met de dag duidelijker. Het gevolg is dat alsmear meer collega's soms al lang voor de normale pensioengerechtigde leeftijd 'op brugpensioen' worden gestuurd. Bij ondernemingen in moeilijkheden kan dat zelfs al vanaf 50 jaar. Voor deze journalisten stelt zich nog scherper dan voor de gewoon-gepensioneerden de vraag in hoeverre ze alsnog bepaalde beroepsactiviteiten kunnen uitoefenen.

Het antwoord op die vraag heeft onvermijdelijk iets relatiefs. Bij de beoordeling van de diverse toelatingsvoorwaarden zullen de bevoegde ambtenaren steeds een stuk persoonlijke appreciatie (moeten) laten meespelen. Daarom raden wij alle bruggepensioneerden(-in spe) met aandring aan zoveel mogelijk overleg te plegen met het regionale RvA-kantoor. Problemen vermijden is de boodschap, want de rekeningen kunnen geperd uitvallen.

In het algemeen geldt, voor alle werknemers van wie het brugpensioen ingegaan is vanaf 1993, dat ze in beginsel geen bezoldigde beroepsactiviteiten mogen uitoefenen. De enige serieuze uitzondering, die trouwens pas onlangs is ingevoerd, betreft beroepsactiviteiten uitgeoefend met het oog op de opleiding van tewerkgestelde jongeren.

Verder kan de bruggepensioneerde ook wel op bijkomstige wijze beroepsactief blijven, maar daarvoor zijn de voorwaarden bijzonder strikt. Het gaat overigens om dezelfde regeling als deze die voor alle uitkeringsgerechtigde werklozen geldt.

1. Steeds moet vooraf een aanvraag gedaan worden bij de RvA. Dit kan gebeuren via de uitbetalingsinstelling, zijnde de vakbondsorganisatie of de hulpkas;
2. Men moet de activiteit in kwestie reeds uitgeoefend hebben toen men nog aan het werk was als werknemer, en dit gedurende minstens drie maanden;
3. Men mag de arbeid niet verrichten tijdens de 'normale' werkuren van 7 tot 18 uur, behalve op zaterdagen en zondagen;
4. Bepaalde soorten arbeid zijn uitgesloten, maar daar is journalistiek niet bij;
5. Ook de vergoeding voor het geleverde werk moet 'bijkomstig' zijn - uitgerekend hierover is overleg met het plaatselijke werkloosheidsbureau noodzakelijk.

Bruggepensioneerde journalisten die aldus toegelaten arbeid verrichten, kunnen hun titel van beroepsjournalist en de bijgaande persdocumenten behouden.

Noteer nog dat een bruggepensioneerde steeds zijn eigen bezittingen mag beheren (zelfs wanneer de waarde daarvan op die manier in beperkte mate verhoogt). Ook toegelaten is de onbezoldigde activiteit voor een particulier, een VZW of een openbare instelling, op voorwaarde dat dit vooraf met het werkloosheidsbureau is doorgesproken.

Ruim boven de duizend

Momenteel telt de AVBB onder haar leden 989 freelance beroepsjournalisten, waaronder 566 Nederlandstaligen en 423 Franstaligen. 657 onder hen zijn redacteur (351 Nederlandstaligen en 306 Franstaligen). De 332 anderen behoren tot de foto- en filmpers (213 Nederlandstaligen en 119 Franstaligen).

Tel daarbij nog enkele tientallen actieve gepensioneerden, die regel-

matig wat bijkussen, en verder de zelfstandige collega's van de gespecialiseerde (de zogenaamde 'periodieke') pers, en zo komt het totaal aantal zelfstandige journalisten in het land een heel eind boven de duizend uit.

(LM/LV)

Wat met auteursrechten bij hergebruik?

In het buitenland vindt een vergoeding voor het hergebruik van teksten meer en meer ingang, Vlaanderen hinkt hierin spijtig genoeg achterop. Met de opkomst van de elektronische media - Internet, CD-rom, databanken - neemt dit hergebruik nochtans gestadig toe. Midden vorig jaar schoof de VUM haar freelancers nog het volgende contract voor de neus: "De freelance medewerker verbindt zich er krachtens onderhavig contract toe alle exploitatierechten die hij in welke hoedanigheid ook bezit of zal bezitten op het door hem vervaardigde en te vervaardigen werk geleverd aan de VUM ... over te dragen aan de VUM". Daar sta je dan, als freelancer.

De problematiek stelt zich wel degelijk prangender voor freelance medewerkers dan voor loontrekkenden, nu zelfstandigen niet door een alomvattende arbeidsovereenkomst verbonden zijn met de werkgever.

Dat het anders kan, blijkt uit een internationaal vergelijkend onder-

zoek waarvan de resultaten afgedrukt stonden in de Nederlandse 'De Journalist' van 18 juni '99. In vele gevallen blijken buitenlandse uitgevers 10 tot 25 procent van het oorspronkelijke honorarium te betalen voor hergebruik van journalistieke producten op Internet, op cd-rom en in databanken.

In enkele landen werden zelfs collectieve arbeidsovereenkomsten afgesloten. Zo heeft de Deense journalistenbond met diverse uitgevers afspraken gemaakt. A/S A-Pressen bijvoorbeeld betaalt 12,5 procent van het honorarium voor hergebruik op Internet. Ook Le Monde in Frankrijk betaalt 12 procent voor publicatie op Internet. Ondertussen besliste een Amsterdamse rechter in een geding van drie freelancers tegen De Volkskrant dat de uitgever hen toestemming moest vragen voor plaatsing van een artikel op CD-rom en Internet, wat meteen ook het vragen van een vergoeding impliceert. (LV)

Protectieplan zelfstandigen een succes

Sinds de AVBB twee jaar geleden het Protectie Plan Zelfstandigen lanceerde, hebben al meer dan honderd leden zich daarbij aangesloten, hetzij 10 procent van de groep journalisten met een zelfstandig statuut. Dit aantal is voor Didier Debroux van verzekeringsmaatschappij Willem M. Mercer (vroeger Sedgwick Nobel Lowndes) een succes te noemen. Het protectieplan biedt een invaliditeitsrente indien de zelfstandige journalist in de onmogelijkheid verkeert te werken als gevolg van ziekte of ongeval, en anderzijds een kapitaalsuitkering in geval van overlijden of blijvende invaliditeit door ongeval.

Wie een verzekeringspremie ten belope van 2.400 BF per jaar stort-

te ontvangt bij onmogelijkheid tot werken door ziekte of ongeval na een wachttijd van 30 dagen een invaliditeitsrente van 10.000 BF per maand. In geval van overlijden door een ongeval wordt een kapitaal gestort van 600.000 BF. Dit kapitaal loopt op tot 960.000 BF bij blijvende invaliditeit (wordt berekend op basis van de erkende invaliditeitsgraad). In functie van budget of behoefte kan men de premies die men betaalt (en dus ook de geboden waarborgen) vermenigvuldigen met maximum 5.

Voor meer inlichtingen: Didier Debroux, Willem M. Mercer, Vorstlaan 68, 1170 Brussel 02/674.89.36

Oproepje

Misschien bent ook u doordrongen (geraakt) van het idee dat een aantal dingen dringend verandering behoeven. Verandering, die er slechts zal kunnen komen wanneer de krachten gebundeld worden. Zelfstandigen hebben natuurlijk niet echt die traditie, maar toch lanceert de WJ bij deze een overlegplatform voor zelfstandige journalisten. Om de drie maanden een keer samenkomen in Brussel, dat moet toch kunnen.

Heeft u interesse of suggesties, laat het ons weten. Overigens zou-

den we het bijzonder waarderen dat ook de zwaargewichten onder ons, de mensen met de ruime ervaring in het wereldje, met ons in zee willen gaan.

Contact: Luc Vanheerentals, vertegenwoordiger zelfstandigen in Bestuursraad WJ en AVBB

Stuur uw reacties naar Postbus 116, 3000 Leuven 3, fax naar 016/261715 of e-mail naar luc.vanheerentals@pi.be.

Erkenningscommissie onder vuur

Canal+-journalist Eric Goens trok in een vrije tribune in De Morgen van 21 april jl. van leer tegen de erkenningscommissie die de titel van beroepsjournalist toekent, en meer bepaald tegen commissievoorzitter Raymond De Craecker. Als VVJ gaan we ons hier niet uitspreken over de grond van de zaak, de weigering van de erkenningscommissie om de redacteurs van Canal+ te erkennen als beroepsjournalist. Wel moeten we enkele fouten van Eric Goens rechtzetten.

Zo is het een hardnekkige dwaling dat de erkenningscommissie een orgaan van VVJ of ABW zou zijn. Dat klopt niet. De erkenningscommissie is een autonome administratieve overheidsinstelling, die bij wet is opgericht. Wij, VVJ-AVBB, leveren de helft van de leden, de mediadirecties leveren de andere helft.

Eric Goens vindt het ook onvoorstelbaar dat de commissie zich nog altijd baseert op een Wet van 1963. Dat kan voor sommigen - zeker

in de audiovisuele wereld - het stenen tijdperk lijken, maar zolang de wetgever het niet nodig acht die wet te wijzigen, zal ze geldig blijven.

Tot slot roept Goens de journalisten op om de huidige leden van de erkenningscommissie 'weg te stemmen' bij de 'verkiezingen' van eind deze maand. Weer fout. Het klopt dat de mandaten van de commissieleden eind deze maand vernieuwd moeten worden. Maar dat gebeurt niet in een verkiezing, wel door de raad van bestuur van de VVJ. En zoals het er nu uitziet zullen we gelukkig zijn als we genoeg kandidaten hebben om alle mandaten in te vullen. Misverstanden als deze sterken ons in onze overtuiging dat de erkenningscommissie dringend meer middelen moet krijgen om haar taken naar behoren te kunnen uitvoeren, met name het inlichten van alle betrokkenen over haar doen en laten via een eigen secretariaat. We komen hier nog op terug. (LS)

Wees gerust: de Erkenningscommissie gaat met haar tijd mee

Het is niet de gewoonte van de Erkenningscommissie te reageren op kritiek op haar beslissingen. Uitzonderlijk doen we dit nu toch omdat de lezers van De Morgen vrijdag 21 april jl. een artikel voorgeschoteld kregen waarin een afgewezen kandidaat-beroepsjournalist de indruk wil wekken dat de huidige commissieleden de evolutie in de mediasector niet kunnen of niet willen volgen. De auteur van het artikel haalt de dingen door elkaar, veralgemeent dan zijn persoonlijke zaak en trekt daaruit de conclusie dat de commissie geen journalisten van 'de nieuwe media' erkent. Dit is een volkomen foutieve gevolgtrekking. Het gaat in deze kwestie om betaaltelevisie en om niets anders. De Erkenningscommissie is in het leven geroepen om de wet van 30 december 1963 op de Erkenning en de Bescherming van de Titel van

Beroepsjournalist toe te passen. Het is dus absurd te stellen dat de commissie de wet beter "in de papierversnipperaar" zou opbergen. Er zou dan geen commissie meer nodig zijn maar ook geen erkenning meer bestaan en bijgevolg geen beroepsjournalisten met een eigen financieel en sociaal statuut binnen de ondernemingen. We zijn ervan overtuigd dat de duizenden wél erkende journalisten zulks ten zeerste zouden betreuren.

Zonder de wet geweld aan te doen, met andere woorden, zonder in de onwettelijkheid te treden, heeft de commissie al sedert vele jaren de in de enkele wetsartikelen opgenomen bepalingen en omschrijvingen verruimd naar nieuwe media en nieuwe technieken, die zijn ontstaan in de loop van de bijna 40 jaar dat de wet van kracht is. De

commissie past zich dus wel degelijk aan, echter steeds met veel respect voor de fundamentele wet.

Ingevolge die wet en het latere Koninklijk Besluit van 12 april 1965 zijn er naast beroepsjournalisten - die werken voor dag- of periodieke bladen, radio- of televisienieuwsuitzendingen, enz. voor algemeen berichtgeving, die zich richten tot het publiek in het algemeen - ook

journalisten van de periodieke pers. De Erkenningscommissie heeft de journalisten van bladen, die enkel voor abonnees bestemd zijn (en dus niet algemeen te koop in de winkels), steeds beschouwd als journalisten van de periodieke pers. Naar analogie met die houding ten aanzien van de geschreven pers is de commissie van oordeel dat ook betaalzenders niet kunnen worden beschouwd als media, die zich richten tot het publiek in het algemeen omdat er extra voor dient betaald (het abonnementsgeld) en/of omdat er een decoder voor nodig is waarvoor dient betaald. De journalisten die werken voor dergelijke betaalzenders worden bijgevolg doorverwezen naar de periodieke pers.

Journalisten van de periodieke pers zijn overigens helemaal NIET minderwaardig, zoals de auteur van het artikel in De Morgen laat uitschijnen.

Raymond De Craecker, voorzitter van de Commissie van Eerste Aanleg voor de Erkenning en de Bescherming van de Titel van Beroepsjournalist

Redactie De Journalist in Antwerps Pershuis

Vanaf heden huist de redactie van De Journalist in een gloednieuw onderkomen op de derde verdieping van het Antwerps Pershuis aan de Grote Markt 40 te 2000 Antwerpen. Telefonisch zijn wij (voorlopig) te bereiken op het telefoonnummer van het Antwerps Pershuis (tel. 03/225.15.64). Het redactielokaal zal ook dienst doen als archief-ruimte van De Journalist, magazine van de Vlaamse Vereniging van beroepsjournalisten. Om praktische redenen zijn bezoekers met vragen en suggesties welkom na afspraak.

Per e-mail kunt u ons zoals voorheen bereiken op het adres 'ann.deceunynck@euronet.be', maar voortaan ook op 'de.journalist@yucocom.be'. Faxen kan op nummer 03/232.21.30. Vermeld wel dat uw faxbericht bestemd is voor de redactie van De Journalist.

De administratie van De Journalist blijft ongewijzigd gevestigd op het secretariaat van de AVBB-VVJ, Steenkoolkaai 9 b te 1000 Brussel (tel. 02/229.14.70). Faxen kan daar op nummer 02/223.02.72. E-mailen kan naar avbb@belgian-journalist.be. (AD)

Mensen achter het nieuws

Nadya De Beule: 'Desnoods bieden we maar een eenkolommertje aan' ...

Ann Deceunynck

Ex-journaliste Nadya De Beule situeert zich sedert een half jaar aan de andere kant van de barrière tussen pers en politiek. Na tien jaar als journaliste voor De Morgen, bijna vijf jaar op de redactie van TV-Brussel en tegelijk een klein jaar bestuursmandaat in de VVJ, heeft zij na de parlementsverkiezingen in 1999 gekozen voor een job als Nederlandstalig woordvoerster van Jacques Simonet, huidig voorzitter van de Brusselse regering. Nadya De Beule heeft geen spijt van haar overstap. Met veel gevoel voor nuance bekijkt ze de evoluties in de pers.

Als bestuurslid van de Vlaamse Vereniging van beroepsjournalisten had Nadya gehoopt wat over bepaalde trends heen te kunnen kijken, discussies mee te kunnen voeren. De vaststellingen dat journalisten te vaak opgejaagd worden, dat er steeds meer geproduceerd moet worden met steeds minder middelen, en dat de jobtevredenheid steeds verder daalt, liggen haar nauw aan het hart.

'Mijn collega's en ikzelf werden al te vaak platgeslagen met valse argumenten. 'De kijker wil dit wel of dat niet. Daar kan je niet tegen op. Ik ben als een gek beginnen lezen en nadenken over de media. Ik stelde vast dat de pers evolueert in een richting waarin ik zelf niet mee wilde. Niet alleen inhoudelijk kon ik mezelf niet meer verzoenen met het werk bij TV-Brussel, ook de hele houding errond begon zwaar op mij te wegen. terwijl ik precies vind dat nieuwsgierigheid erg belangrijk is in ons beroep, voelde ik mij leeggezogen. Als journalist wil ik respect hebben voor de mensen over wie ik verslag uitbreng. Ik wil helemaal niet een microfoon onder de neus duwen bij mensen die pas het slachtoffer zijn geworden van iets vreselijks, en die ook niet om die publiciteit vragen. Als televisieverlaggever zat ik bovendien zo vaak in tijdnood, dat ik zelden nog een echt gesprekje kon voeren met mensen over wie het ging. Met een cameraploeg rende ik hele dagen van hier naar ginder. Hoe langer hoe meer op zoek naar faits-divers. Die tendens heeft volgens mij twee oorzaken. Ten eerste is dat soort beeldverslagen het snelst ingeblikt, en dus het goedkoopste. Ten tweede wordt de kijker dit soort nieuws ingelepeld omdat het zo populair is. Het is nieuws waar geen discussie over bestaat. De feiten zijn erg, er wordt in de buurtwinkel wat vrijblijvend over geroddeld. Alle discussie wordt uitgesloten. Ik stelde mezelf vroeger nog wel voor dat ik als journaliste de mensen een nieuw aangelegd pleintje zou aanwijzen met een mooie fontein. Daarmee lok je de mensen naar buiten, achter hun televisie weg. Maar met criminaliteitsitems bereik je het tegenovergestelde. Je maakt de mensen banger en creëert een individualistische reflex.

Verslagen van persconferenties en politiek nieuws zijn nog arbeidsintensiever. Steeds moest ik altijd zorgen dat ik vroeg, dat ik vlug kon vragen wat er gezegd zou worden. En dan holde ik alweer weg, op naar de volgende opdracht. Politiek nieuws brengen op televisie, is niet eenvoudig. Je moet alle betrokkenen bijeen in beeld krijgen. Daar was helemaal geen tijd voor.

Twee keer heb ik het op de redactie waar ik werkte meegemaakt dat alle archief werd weggegooid. 'Dat papier is allemaal maar vuile

oude rommel', was het devies. Om te achterhalen wie de vader is van het kind van Wendy Van Wanten, heb je inderdaad geen archief nodig. Maar voor sommige andere items kan het toch wel van pas komen, vind ik ...

Toen ik de kans kreeg om Nederlandstalige perswoordvoerder van minister-president Jacques Simonet te worden, heb ik heel lang gearzeld. Gewoon omdat journalistiek zo'n mooi beroep is, maar ook omdat ik een partij-etiket niet echt zag zitten én omdat ik er mijn werkzekerheid voor moest opgeven. Toch heb ik de knoop doorgehakt. Eén van de redenen was ook dat ik het gevoel had dat ik niets meer bijleerde. Ik had het wel bekeken in de Vlaams-Brusselse biotoop.

En ik heb geen spijt van mijn beslissing. Hoewel ik ondergedompeld zit in een Franstalig bad, voel ik me heel goed thuis op dit kabinet. Nog nooit heeft iemand me gevraagd een partijkaart te kopen, partijcongressen moeten wij niet bijwonen. Ik spreek met iedereen Frans, behalve met Jacques Simonet zelf. Hij staat erop dat hij met mij Nederlands praat. Met hem als werkgever heb ik overigens geluk. Hij is een man die groeit in zijn job. Hij staat open voor de ideeën van al zijn medewerkers en laat mij en mijn Franstalige collega erg vrij. Zo sprokkelen wij elke vrijdag nieuws bij de andere persattachés. Wij willen op de persconferentie na de ministerraad de journalisten altijd iets aanbieden. Al is het maar een eenkolommertje ...'

Jobbank

De Standaard zoekt een redacteur-vertaler die in een deeltijdse functie zal werken. Hij/zij zal een keuze maken en voor de vertaling zorgen van de artikels voor publicatie in de rubriek 'Het beste uit de Financial Times', rekening houdend met de nieuwswaarde en de deadlines van de redactie. E-mailen kan naar dvdkh@vum.be.

VRT zoekt voor Canvas en Ketnet een cameraman eng, een beeldcorrector, een eng-monteur, een beeldbandtechnicus, een elan-ontwikkelaar & operator, een geluidsverantwoordelijke, een technicus TV-eindregie en lijnencentrum en een cameraman multicamera. E-mailen kan naar marc.goovaerts@vrt.be.

Het Laatste Nieuws zoekt een creatieve lay-outer die dynamisch is, zeer creatief, soepel in de omgang, bereid tot onregelmatige werkuren, zeer bedreven in QuarkXPress, Photoshop en Illustrator. Een origineel cv wordt verwacht via e-mail sollicitatie@persgroep.be.

RUG zoekt voor Gazet van Antwerpen een grafisch vormgever die creatief kan werken voor eigen drukwerk en dat voor derden. De betrokkene zal ook betrokken worden bij de vormgeving van speciale pagina's. E-mailen kan naar bbuyst@rug.be.

Roularta Media Group zoekt een grafisch creatief talent dat na intensieve opleiding medeverantwoordelijk zal zijn voor vormgeving, ontwerp en opmaak van pagina's. Vertrouwdheid met QuarkXpress, Illustrator en Photoshop zijn noodzakelijk. E-mailen kan naar mclays@roularta.be.

VUBPress zoekt een redacteur-corrector op freelance basis. De betrokkene is een Neerlandicus, is geïnteresseerd in het nalezen, corrigeren en grondig redigeren van wetenschappelijke en academische teksten. Geïnteresseerden kunnen reageren bij Marian Goossens op tel. 0478/288.162.

Wolters Kluwer zoekt een projectredacteur voor de verdere uitbouw van de jaarboeken 'Memento' en 'Financiële Gids'. Betrokkene moet feeling hebben met de verzekeringsmarkt en publicaties begeleiden

doorheen het hele productieproces. Info en contactpersoon kunnen gevonden worden op website <http://www.wkb.be>.

Complex, ontwikkelaar en integrator van industriële toepassingen op het vlak van kwaliteitscontrole en productiesupervisie is o.a. op zoek naar een marketing & communications manager voor Compac België. De betrokkene zal input geven voor de lokale strategiebepaling, zal contacten verzorgen met externe partijen en zal redactionele teksten verzorgen. E-mailen kan naar pi@complex.be.

Het Universitair Ziekenhuis Antwerpen zoekt een verantwoordelijke media, communicatie en onthaal. De betrokkene zal instaan voor contactname met de pers en de andere media, voor de ontvangst en begeleiding van binnen- en buitenlandse bezoekers en voor het beheer van de vergader- en auditoriumlokalen. Informatie ivm sollicitatieprocedure is te verkrijgen op tel. 03/821.32.00.

Mercuri Urval is voor 'een gerenommeerde Belgische beroepsvereniging die kwaliteit en ledentevredenheid hoog in het vaandel draagt' op zoek naar een communication manager. Gezocht wordt naar een charismatische woordvoerder met sterke redactionele kwaliteiten. E-mailen kan naar bru3@mercuri-urval.be.

De gemeente Boechout is op zoek naar een communicatieambtenaar die minstens een diploma hoger onderwijs korte type in het vakgebied 'Communicatie' moet hebben en beschikken over goede communicatieve en redactionele vaardigheden. Telefoneren voor verdere informatie kan op nr. 03/460.06.24.

VZW Katholieke Onthaalhuizen 't Eilandje, Opvangcentrum, enz. zoekt naar een PR-medewerker die o.a. zal instaan voor het verstrekken van informatie, voor uitgeven van publicaties en organiseren van voordrachten en beheer van het budget voor PR. De kandidaat moet bij voorkeur woonachtig zijn in het Antwerpse. Schrijven kan naar Algemeen Secretariaat Onthaalhuizen 't Eilandje, Munthofstraat 104 te 1060 Brussel.

Onder embargo

Eens te meer stak het vorstenhuis de media een helpende hand toe, de voorbije weken. De onverwachte bypass-operatie van koning Albert zorgde voor een 'aha-erlebnis' bij de media die gevaarlijk dicht in de buurt kwam van het aloude spreekwoord 'de een zijn dood is de ander zijn brood'. Het 'hoogtepunt' van de acute aanval van royalty-watching was het TV1-journaal van donderdag 13 april. Een halfuur hadden **Martine Tanghe** en **Siegfried Bracke** nodig om 's konings ziekte te duiden. Zoveel over-exposure geeft bijna de indruk dat iemand bij de VRT het koningshuis niet goed gezind is. ●●● In Sleidinge overleed op 14 april **Bertin De Coninck**, ex-journalist van Gazet van Antwerpen, op 56-jarige leeftijd. De Coninck begon bij Gazet van Antwerpen als gerechtelijk redacteur in Gent. Nadien versloeg hij regionaal nieuws in Siint-Niklaas. Nog later belandde hij op de sportredactie. In 1997 ging De Coninck met brugpenioen. ●●● **Theo Borgermans**, die als zelfstandig beroepsjournalist in Leuven ook nog de jobs van parochieherder en gevangenisalmoezenier combineert, wil deze unieke combinatie niet toelichten in de rubriek 'Mens achter het nieuws' in De Journalist. 'Wij doen hier in een kantoor met drie mensen gewoon ons werk. Wij verslaan nieuws. Meer is daar niet over te zeggen'. ●●● De Universitaire Werkgroep Literatuur en Media heeft haar jaarlijkse Mediaprijs toegekend aan De Morgen voor 'Het Einde van de Privacy', een bijlage die in oktober 1999 verscheen en gecoördineerd werd door **Jan De Zutter** en **Peter Mijlemans**. De prijs, een 'Gouden Lampje', wordt steeds voorbehouden voor redactionele bijdragen die verband houden met mediakritiek of privacy. ●●● Hoofdredactrice **Lene Kemps** verklaart dat de Feeling-redactie ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het blad aan alle abonnees van het eerste uur een bloemetje gestuurd heeft. 't Zijn misschien details, maar het geeft aan dat we een leuke band hebben met de lezeressen'. ●●● Oostendenaar **Reddy De Mey** is voor interviewtjes naar de Antwerpse Eroticabeurs getrokken. Hij steekt niet onder stoelen of banken dat het leven duur is, en hij aan nieuwe financiële zuurstof toe is. ●●● **Peter Boeckx**, de Vlaamse regisseur die voor het RTBF-programma Strip-Tease de reportage maakte over de Limburgse plastisch chirurg Vandeput, betreurt het ontslag dat deze dokter na de uitzending moest incasseren. Boeckx is niet gelukkig met de montage die bij Koppen gemaakt werd, en heeft er spijt van dat hij zijn bijdrage heeft doorgespeeld aan Koppen. 'Strip-Tease bestaat al 14 jaar, is satirisch, signaleert bepaalde dingen, lokt discussie uit. In Koppen sloeg mijn reportage nergens op'. ●●● **Filip Pletinckx**, huidig presentator van het middagmagazine Met Twee op Radio 2, wordt producer van dit programma. Hij neemt daarmee die fakkel over van Jeroen Van Haelen, die Radio 2 (voorlopig ?) verlaat. ●●● **Jan Huyse**, die 13 jaar geleden zijn loopbaan begon als redacteur bij Humo, nadien voor de VRT en FilmNet werkte en intussen mede-oprichter is van Woestijnvis, wordt programmadirecteur bij VTM. Hij gaat een tandem vormen met Guy Helsen. In die 'formule' volgt hij Klaus Van Isacker op, die de handen vol heeft met het leiden van de nieuwsredactie. ●●● **De redactieleden van Gazet van Antwerpen** zijn gemiddeld 2,8 dagen per jaar afwezig door ziekte. En als ze ziek zijn, hebben ze meestal maar een griepje. Die rooskleurige vaststelling bleek uit navraag die de GvA-redactie deed bij haar eigen personeelsverantwoordelijke. Van haar minder fortuinlijke zelfstandige journalisten houdt De Gazet misschien geen statistieken bij ... ●●● De Pulitzer Prijs voor Fotografie 2000 werd gewonnen door **Carol Guzy**, fotograaf bij The Washington Post. Andere fotolaureaten waren Lucian Perkins en Michael Williamson. Alle drie werden ze gelauwerd met foto's van Kosovaarse vluchtelingen. Dezelfde krant heeft overigens ook nog drie Pulitzerprijzen gekregen voor journalistieke prestaties. De Wall Street Journal kreeg bij de 84ste uitreiking van de jaarlijkse media- en literatuurprijzen twee onderscheidingen. ●●● De VUM, uitgever van onder meer De Standaard, Het Nieuwsblad/De Gentenaar en Het Volk, wijzigde zijn juridische structuur en voerde een naamsverandering door. De VUM werd omgedoopt tot VUM Media nv, een overkoepelende groepsvennootschap. ●●● **Guy Duplat**, hoofdredacteur van Le Soir, nam zopas 'om persoonlijke redenen' ontslag. Hij bekleemde dat hij 'in de beste verstandhouding de krant en de directie verlaat, en niet vertrekt omwille van de geplande gedaanteverandering van de krant of de recente onderhandelingen over het statuut van de zelfstandige journalisten'. ●●● **La Dernière Heure** verschijnt vanaf 11 juni ook op zondag. De krant kan voor haar distributie een beroep doen op het netwerk van het ter ziele gegane Dimanche Matin. 270 krantenwinkels en 750 andere verkooppunten, vooral bakkers, staan ter beschikking. De zondageditie zou een oplage van 12.000 exemplaren moeten halen. ●●● **Een hoofdgeneesheer** van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen werd door de correctionele rechtbank tot een boete van 20.000 Bef. veroordeeld wegens 'schending van het beroepsgeheim' omdat hij tijdens een persconferentie informatie vrijgegeven had over de medische behandeling van baby Charlotte die in het ziekenhuis overleden was.

